

Cirkulärnr: 2001:61
Diariernr: 2001/1089
P-cirknr: 2001-2:23
Nyckelord: AB, AD
Handläggare: Lars-Gösta Andréén
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 2001-05-29
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Rubrik: Arbetsdomstolens dom 2001 nr 47 angående fråga om kollektivavtalsbrott vid avstängning och förflyttning av en lärare
Bilagor: Arbetsdomstolens dom 2001 nr 47

Personalpolitik: 2001-2:23

Nyckelord: AB, AD

Förhandlingssektionen
Lars-Gösta Andréén

2001-05-29

Kommunstyrelsen
Personalfrågor

Arbetsdomstolens dom 2001 nr 47 angående fråga om kollektivavtalsbrott vid avstängning och förflyttning av en lärare

Arbetsdomstolen (AD) har genom dom 2001 nr 47 mellan Lärarnas Riksförbund (LR) och Halmstads kommun prövat frågan om kommunen brutit mot bestämmelserna i kollektivavtalet AB 98 — §§ 8 och 9 — vid förflyttning respektive avstängning av en lärare.

Bakgrund

Under läsåret 1997/1998 ingick Meta D och sju andra lärare i ett arbetslag. Relationen mellan henne och de övriga lärarna i arbetslaget försämrades gradvis under läsåret och blev till slut så problematisk att kommunen beslöt att hon skulle förflyttas till annan placering. Vid en överläggning under sommaren 1998 mellan företrädare för kommunen respektive LR träffades en överenskommelse som bl.a. innebar att Meta D "tjänstebefriades" tills vidare med bibehållna löneförmåner och att kommunen skulle undersöka möjligheterna att finna en annan placering åt henne. Meta D placerades från och med vårterminen 2000 vid en annan skola, där hon fortfarande arbetar.

LR stämde kommunen och gjorde gällande att kommunen hade brutit mot §§ 8 och 9 i AB 98 genom att förflytta och avstänga Meta D från hennes arbete utan att det funnits välgående skäl för åtgärderna. För detta yrkade LR att kommunen skulle utge allmänt skadestånd till Meta D med 50 000 kr.

Kommunen gjorde gällande att överenskommelsen som träffades sommaren 1998 inte kan anses innebära att Meta D avstängts och förflyttats från sitt arbete eftersom det inte var fråga om en avstängning utan om en överenskommen "tjänstgöringsbefrielse" och att en förflyttning ägde rum först vårterminen 2000. Om åtgärderna utgjort en förflyttning och avstängning av Meta D

så gjorde kommunen i andra hand gällande att det förelegat "vägande skäl" enligt kollektivavtalet för dessa åtgärder.

Arbetsdomstolen

Innebar överenskommelsen avstängning?

AD prövade först om överenskommelsen sommaren 1998 mellan företrädare för kommunen och LR ska anses innebära att Meta D förflyttats och avstängts från sitt arbete.

AD fann att överenskommelsen saknar rättslig betydelse i förhållandet mellan kommunen och Meta D. Detta eftersom LR:s företrädare inte hade fullmakt från Meta D att med bindande verkan för henne träffa överenskommelsen och hon inte heller i efterhand har accepterat den eller på något sätt genom sitt agerande givit kommunen fog för uppfattningen att hon godtagit den. AD konstaterade vidare att även om kommunen varit i god tro beträffande LR:s behörighet att träffa överenskommelsen, så kan Meta D inte anses bunden av den.

Mot denna bakgrund fann domstolen att överenskommelsen i förhållande till Meta D utgjorde ett ensidigt beslut av kommunen rörande hennes tjänstgöringsförhållanden och att beslutet ska anses ha innefattat en avstängning av Meta D från hennes arbete.

Innebar överenskommelsen förflyttning?

AD prövade vidare om överenskommelsen innebar förflyttning.

Eftersom kommunens avsikt var att Meta D skulle placeras på en annan lärartjänst, fann AD att avstängningen utgjorde första ledet i en omplaceringsåtgärd/förflyttning och att denna inte fullbordades förrän hon vårterminen 2000 fick arbete på en annan skola. Mot denna bakgrund — att så lång tid förflutit mellan åtgärderna — ter det sig enligt domstolens mening "främmande att betrakta överenskommelsen som innebärande inte bara en avstängning utan dessutom en förflyttning av Meta D".

Fanns vägande skäl för avstängningen?

AD prövade därefter om kommunen haft vägande skäl för att avstänga Meta D från hennes arbete.

Domstolen fann att arbetsgivarens bedömning, att det fanns skäl att vidta långtgående åtgärder för att komma till rätta med problemen, var försvarlig mot bakgrund av de ökade samarbetsproblemen under läsåret 1997/1998 mellan Meta D och arbetslagets övriga lärare.

AD prövade vidare om kommunen handlade rätt genom att välja alternativet att inrikta åtgärderna mot Meta D.

AD fann att den i målet framlagda utredningen, enligt domstolens mening, inte ger klart belägg för att Meta D bar större skuld till samarbetsproblemen i arbetslaget än någon annan. AD ansåg dock att detta var av underordnad

betydelse vid prövningen av om det var befogat att vidta åtgärder mot henne i stället för mot någon eller några andra i arbetslaget. Domstolen fann att i den situation som förelåg kan kommunen inte kritiseras för att den valde att inrikta åtgärderna på Meta D i stället för att göra en mera omfattande omorganisation, som skulle beröra flera andra lärare.

Mot denna bakgrund kommer AD till slutsatsen att kommunen får anses ha haft vägande skäl under sommaren 1998 för att avstänga Meta D från hennes arbete.

Eftersom LR även gjort gällande att kommunen gjort sig skyldig till brott mot AB 98 § 9 genom att hålla Meta D avstängd från arbetet fram till dess hon placerades på annan skola vårterminen 2000, prövade AD även om det har funnits vägande skäl för den fortsatta avstängningen.

Det har enligt domstolens uppfattning inte framkommit annat än att kommunen tillvaratog de möjligheter som stod till buds för att hitta en ny placering för Meta D.

Parterna har haft skilda uppfattningar huruvida Meta D varit arbetskyldig med avseende på de olika arbeten hon erbjöds. AD ansåg sig inte ha anledning att ta ställning i den frågan. Domstolen fann nämligen, att även om de erbjudna arbetsuppgifterna inte låg inom ramen för hennes anställningsavtal, står det klart att det under den aktuella tiden alltjämt förelåg sådana vägande skäl som under sommaren 1998 föranledde beslutet att Meta D inte kunde vara kvar på den aktuella skolan. Vidare saknades andra möjligheter för kommunen att fullfölja omplaceringen genom att finna en lämplig lärarsyssla för henne.

Mot denna bakgrund fann AD att kommunen under tiden efter sommaren 1998 inte gjort sig skyldig till brott mot AB 98 § 9.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis fann AD:

- att överenskommelsen som träffades mellan företrädare för kommunen respektive LR har saknat rättsverkningar i anställningsförhållandet mellan kommunen och Meta D,
- att kommunen avstängt Meta D från arbetet och haft vägande skäl för detta, men
- att någon förflyttning av henne inte kan anses ägt rum under den för tvisten aktuella tidsperioden — (placeringen vid annan skola från och med våren 2000 var inte föremål för tvist i målet).

Domslut

AD avslår LR:s talan och förpliktigar LR att ersätta Halmstads kommun för dess rättegångskostnader.

Kommentar

Arbetstagaren var inte bunden av överenskommelsen

Rättsfallet belyser bl.a. frågan i vad mån en arbetstagarorganisation är behörig att för enskild medlem träffa bindande överenskommelser med arbetsgivaren rörande arbetstagarens/medlemmens individuella förhållanden.

Sådana förhållanden kan exempelvis avse frågor om att tills vidare ta ifrån en arbetstagar dennes arbetsuppgifter eller att förflytta arbetstagaren. Behörigheten för arbetstagarorganisationen att med bindande verkan för den enskilde medlemmen träffa överenskommelser i sådana frågor förutsätter enligt fast praxis inom den kollektiva arbetsrätten att organisationen har ett särskilt bemyndigande från medlemmen. Behörighet att ingå avtal rörande en medlems individuella förhållanden i anställningen (det enskilda anställningsavtalet) anses nämligen inte följa av organisationens allmänna uppgift enligt stadgarna att förhandla och träffa avtal för sina medlemmar.

För att en överenskommelse med facklig organisation rörande arbetstagarens individuella förhållanden ska få de rättsverkningar parterna avsett, är det viktigt att arbetsgivaren helt och fullt försäkras om att arbetstagarorganisationen har sådan fullmakt från sin medlem (arbetstagaren) som krävs för överenskommelsen eller att arbetstagaren själv uttryckligen godkänner överenskommelsen.

Arbetsgivaren hade vägande skäl för avstängningen

När det uppkommit samarbetsproblem på en arbetsplats kan det ofta vara svårt att fastställa att en viss arbetstagar haft större skuld till detta än andra. Den omständigheten har en underordnad betydelse vid prövning av om det fanns vägande skäl för arbetsgivaren att avstänga arbetstagaren. AD fann att i den situation som förelåg i detta fall kan arbetsgivaren inte kritiseras för valet att avstänga arbetstagaren i stället för att göra en mera omfattande omorganisation, som skulle beröra flera andra arbetstagar. Arbetsgivaren hade därför vägande skäl för avstängningen, även om man ingriper med åtgärd mot en arbetstagar utan att skuldfrågan till samarbetsproblemen är utredd.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Staffan Löwenborg

Lars-Gösta Andréen

Bilaga

Arbetsdomstolens dom 2001 nr 47